

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

Природничий факультет

Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ Голова вченої ради природничого факультету _____ (М.В. Гриньова) " ____ " _____ 2011р.	УХВАЛЕНО на засіданні кафедри педагогічної майстерності та менеджменту 2011 року, протокол № Завідувач кафедри _____ (М.В. Гриньова)
---	--

Робоча програма з навчальної дисципліни

МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта

Напрямок підготовки: 8.000009 Специфічні категорії.

Управління навчальним закладом

Укладач– Малаканова Лариса Василівна

Полтава – 2011

1. Загальні положення.

1.1. Метою вивчення дисципліни «Менеджмент в освіті» є залучення магістрантів до оволодіння компетенціями управлінської діяльності в освітньому закладі ; ознайомлення їх із стратегією та тактикою управління організацією та власним професійним вдосконаленням; надання їм знань щодо методології, методики та інструментарію управлінської діяльності менеджера освіти; формування у магістрантів знання понятійного апарату та технологій; вироблення практичних умінь аналізувати, проектувати і здійснювати самоуправління та управління освітнім закладом.

1.2. Характеристика навчальної дисципліни «Менеджмент в освіті»

Цикл дисциплін: педагогічної підготовки

Частина циклу: нормативна, варіативна (за вибором вузу, студентів)

семестр	кредити ECTS	загальна кількість годин	аудиторних годин на тиждень	лекції (год.)	лабораторні (практичні) (год.)	самостійна робота (год.)	індивідуальна робота (год.)	кількість змістовних модулів	види підсумкового контролю
12	2	72		10	20	42		5	залік
разом	2	72		10	20	42		5	залік

1.3. Назви змістовних модулів (за необхідності – із розподілом по семестрах):

НАЗВА ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ, № теми	кількість годин за видами занять				
	разом годин	у тому числі			
		лекції	лаборат. роботи	самостійна робота	індивід. робота
1. Стратегічний менеджмент	14	2	4	8	
2. Структури управління	14	2	4	8	
3. Менеджер освіти ХХІ століття	14	2	4	8	
4. Мотивація праці освітян	15	2	4	9	
5. Лідерство в менеджменті	15	2	4	9	
всього за модуль	72	10	20	42	

Перелік форм контролю за навчальною діяльністю студентів

Поточний контроль: експрес-контроль знань під час лекцій; індивідуальне відпрацювання пропущених тем; оцінка роботи студентів на практичних та лабораторних заняттях; оцінювання самостійної роботи.

Модульний контроль: у формі розробки індивідуального завдання, електронна презентація його виконання.

Підсумковий контроль: залік у формі творчої презентації виконаної самостійно роботи, що передбачена програмою.

1.4. Оцінювання навчальної діяльності студентів з усіх дисциплін за кожний семестр в ПДПУ імені В.Г. Короленка здійснюється за 100-бальною шкалою.

Співвідношення між шкалами оцінок за ECTS, 100-бальною шкалою навчального закладу і національною шкалою наведені у таблиці:

Оцінка за шкалою ECTS	За 100 – бальною шкалою закладу	За національною шкалою	
		<i>екзамен</i>	<i>залік</i>
A	90-100	відмінно	зараховано
B	83-89	добре	
C	75-82	задовільно	
D	68-74		
E	60-67		
FX	35-59	незадовільно (з можливістю повторного складання екзамену)	не зараховано
F	0-34	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

1.5. Розподіл балів за видами навчальної діяльності студентів упродовж семестру.

Поточний і модульний контроль	самостійна робота	підсумковий контроль	загальна сума
40 балів середня оцінка за виконання усіх видів робіт упродовж вивчення змістовного модуля	20 балів розробка індивідуальних завдань у групах	40 балів = 20+20 теоретичне питання 20 балів; практичне питання 20 балів	100 балів

2. Змістовні модулі і їх структура

Назва Модуля 1. Стратегічний менеджмент

Назва теми 1: Стратегічний менеджмент в освіті

Зміст теми 1. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
1	<p><u>Стратегічний менеджмент в освіті</u> Освітній менеджмент, його сутність. Функції управління, їхній зміст. Характеристика загальних функцій управління. Управлінський цикл: аналіз (діагностика), планування (проекування), організація (координування), контроль (оцінювання), регулювання (корекція). Складові освітнього процесу.</p> <p>Закони менеджменту. Стратегія менеджменту. Стратегічне управління, його ознаки. Переваги стратегічного управління над оперативним. Компоненти стратегічного управління. Основні етапи стратегічного планування діяльності освітньої організації. Етапи стратегічного управління освітнім закладом.</p> <p>Інноваційні підходи до менеджменту в освіті. Масштабні освітні інновації. Локальні освітні інновації. Управлінські інновації. Закономірності інноваційного освітнього менеджменту. Принципи. Структура інноваційного менеджменту. Моделі управління освітнім закладом.</p>	2

Основна література до теми: 1, с. 6-21; 2, с.7-35; 3, с. 45-57; 4, с. 394-425; 5, с. 83-114.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 1. – С. 62-86; Рэнди Гейдж 7 духовных законов вашего процветания. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 15-33; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 76-82; 542-618.

Обладнання, ресурси: дидактичні матеріали до теми

Назва Модуля 2. Структури управління

Назва теми 2: Сучасні структури управління освітнім закладом

Зміст теми 2. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
2	<p><u>Сучасні структури управління освітнім закладом</u></p> <p>Поняття "організація". Роль менеджера, його соціальне призначення. Потреби людей в організації. Спільні риси організацій, вимоги до них. Ознаки організації як спільноти. Закони функціонування та розвитку організації. Типи</p>	2

	<p>організацій: традиційні, едхократичні, партисипативні. Формальна і неформальна структури організації.</p> <p>Освітня організація, її основні елементи. Основні специфічні риси освітньої організації, які визначають напрямки менеджменту. Місія освітніх організацій. Об'єкти управління. Специфіка результатів діяльності освітніх організацій.</p> <p>Структура управління організацією. Принципи формування організаційної структури управління. Типи організаційної структури управління: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, адаптивна, проектно-цільова, державно-громадська, сегментна (секторна), колегіальна, матрична, модульна.</p>	
--	--	--

Основна література до теми: 1, с. 74-83; 2, с. 71-93; 3, с. 6-30; 4, с. 426-464; 5, с. 141-195.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пикельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 1. – С. 87-108; Рэнди Гейдж 7 духовних законів вашого процвітання. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 34-37; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 401-455.

Обладнання, ресурси: дидактичні матеріали до теми

Назва Модуля 3. Менеджер освіти ХХІ століття

Назва теми 3: Компетентність менеджера освіти ХХІ століття

Зміст теми 3. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
3	<p><u>Компетентність менеджера освіти ХХІ століття.</u> Зміст компетенцій менеджера освіти. Сучасні тенденції в управлінні. Фактори управління сучасною організацією. Двосторонність управління. Функціональні обов'язки менеджера освіти.</p> <p>Місія менеджера освіти. Загальна типологія менеджерів. Характеристики типів менеджерів. Стиль менеджменту, його ознаки. Основні стилі менеджменту. Індивідуальні стилі менеджменту. Фактори впливу на визначення стилю менеджменту.</p> <p>Компетентність сучасного менеджера освіти. Складові компетентності менеджера. Посадові вимоги до менеджера освіти: кваліфікаційні, соціально-психологічні, професійні. Професіоналізм, його складові: професійна культура, управлінська майстерність, володіння управлінськими технологіями. Модель сучасного менеджера-професіонала в освіті.</p> <p>Специфіка управління персоналом освітнього закладу. Командний менеджмент як інноваційна форма управління. Склад</p>	2

конкурентноздатної управлінської команди освітнього закладу. Ознаки ефективної команди. Складові ефективної командної діяльності. Зміст управління персоналом. Управління якістю діяльності освітнього закладу. Компоненти якості діяльності. Структура забезпечення якості діяльності освітнього закладу. Маркетингова діяльність менеджера освітнього закладу. Основні напрямки діяльності менеджера в межах освітнього маркетингу.

Основна література до теми: 1, с. 22-50; 2, с. 36-70; 3, с. 31-44; 4, с. 465-490; 5, с. 6-82.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 2. – С. 4-75; Рэнди Гейдж 7 духовных законов вашего процветания. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 48-62; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 186-195.

Обладнання, ресурси: дидактичні матеріали, опорні листи

Назва Модуля 4. Мотивація праці освітян

Назва теми 4.: Мотивація праці в менеджменті освіти

Зміст теми 4. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
4	<u>Мотивація праці в менеджменті освіти.</u> Мотив і мотивація, їхня сутність. Види мотивів: внутрішні та зовнішні. Стійкі та ситуативні фактори мотивації. Стимули. Стимулювання діяльності. Система стимулювання, її блоки. Мотиваційне управління, його зміст. Теорії мотивації: змістовні, процесуальні. Теорії мотивації Маслоу, Ф. Герцберга, Врума, Л. Портера, Е. Лоулера. Мотивація як рушійна сила професійної діяльності освітян та розвитку організації. Потреби особистості, позитивна їх мотивація. Чинники позитивної мотивації. Фактори досягнення успіху. Фактори, які впливають на задоволеність роботою. Основні критерії мотивуючої організації праці. Педагогічні правила стимулювання праці. Види мотивації менеджерів.	2

Основна література до теми: 1, с. 75-91; 2, с. 58-60; 3, с. 129-145; 4, с. 526-560; 5, с. 196-278.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пікельна В.С. Управління школою. У 2

ч. – Х.: Вид. гр.. "Основа", 2004. – Ч. 2. – С. 105-112; Рэнди Гейдж 7 духовних законів вашого процвітання. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 74-86; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 147-161; Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 40-54; 184-193; Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2009. – С. 35-48.

Обладнання, ресурси: дидактичні матеріали до теми, опорні листи

Назва Модуля 5. Лідерство в менеджменті

Назва теми 5: Лідерство як спосіб життя менеджера освіти

Зміст теми 5. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
5	<p><u>Лідерство як спосіб життя менеджера освіти.</u> Лідерство в сучасному менеджменті та його психологічна сутність. Поняття "лідер", "лідерство". Інтроверти та екстраверти, їхні можливості бути лідерами. Провідні якості лідера. Типи лідерів та основні стилі менеджменту.</p> <p>Особливості лідерства, його види, типи та стилі. Об'єктивні фактори, які формують стиль лідерства. Лідерство та керівництво, їхні суттєві відмінності. Сучасні моделі лідерства: концепція атрибутивного лідерства, концепція харизматичного лідерства, концепція перетворюючого лідерства, "Основи ефективного лідерства". Головні риси сучасного лідерства. "Перетворюючі лідери".</p> <p>Стиль менеджменту, його суть. Класифікація стилів менеджменту.: адміністративно-командний, маніпулятивний, партнерський, духовний. Теорія Дугласа Мак Григора. Чотири системи Ренсиса Лайкерта. "Управлінська сітка ГРІД".</p>	2

Основна література до теми: 1, с. 51-73; 2, с. 37-38; 3, с. 157-177; 4, с. 561-575; 5, с. 279-315.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр.. "Основа", 2004. – Ч. 2. – С. 76-104; Рэнди Гейдж 7 духовних законів вашого процвітання. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 63-73; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 186-220; Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 112-122, 184-193;

Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник.
– К.: Освіта України, 2009. – С. 67-76.

Практичні заняття (8 год)

№	Теми	кількість годин
1	Менеджер-професіонал, його сутність і функції	2
2	Духовна культура менеджера як компонент його професіональної культури	2
3	Психологічна та психічна культури менеджера як компоненти його професіональної культури	2
4	Валеологічна та екологічна культури менеджера як основа його життєдіяльності	2

Обладнання, ресурси: діагностичні тести, дидактичні матеріали, схеми
Лабораторні заняття (12 год)

№	Теми	кількість годин
1	Організаторські та вольові якості менеджера освіти	2
2	Економічна та політична культури менеджера освіти	2
3	Особистісні якості та моральність менеджера-професіонала	2
4	Громадянська позиція та Інтелігентність менеджера-професіонала	2
5	Управлінська культура менеджера-лідера	2
6	Професійне покликання та творче мислення менеджера-лідера	2

Обладнання, ресурси: діагностичні тести, дидактичні матеріали, схеми

Самостійна робота (42 год).

<i>Зміст самостійних завдань</i>
<p>Технологія управлінської діяльності. Класифікації технологій управління. Структура управлінської діяльності в сучасному освітньому закладі. Технологічний ланцюжок.</p> <p>Фактори впливу на інноваційні процеси в освітньому закладі. Основні завдання ефективного управління інноваційним освітнім закладом. Технологія розроблення інноваційного освітнього проекту.</p> <p>Характеристика різних типів організаційної структури управління. Маркетингова діяльність менеджера освітнього закладу. Основні напрямки діяльності менеджера в межах освітнього маркетингу.</p> <p>Характеристика видів мотивації менеджерів. Робота з негативною думкою. Характеристика стилів менеджменту. Характеристика видів, типів і стилів сучасного лідерства.</p>

Форми контролю за самостійною роботою: тестова перевірка знань, співбесіда, опорні листи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Галіцина Л.В. Керівник: мистецтво стратегії і тактики /Людмила Галіцина. – К.: Шк. світ, 2010. – 128с.
2. Демчук В.С. Основи освітнього менеджменту. – К.: Ленвіт, 2007. – 263с.
3. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2004. – 240с.
4. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.4. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 394-575.
5. Яцура В.В., Жук О.П. Менеджмент: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 444с.

Додаткова література:

1. Амонашвілі Ш.О. Школа життя / Пер. з рос. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський центр ім. М.К. Реріха, 2002. – 172с.
2. Белкин Август: Смысл педагогической деятельности – в счастье ребенка – Евгения Сапогова. - Режим доступа: <http://www.apin.ru?interview.asp>.
3. Гриньова М.В. Саморегуляція: навчально-методичний посібник / М.В. Гриньова. – Полтава: АСМІ. – 2008. – С. 82–102.
4. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007.
5. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: навчальний посібник / Л.Ковальчук – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 513с.
6. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.
7. Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 256с.
8. Малаканова Л.В. Запровадження технологій особистісно орієнтованого навчання при вивченні природничих дисциплін / Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій): Науково-методичний посібник / Автори упорядники: Л.Ф.Пашко, М.І. Степаненко, О.П. Коваленко, В.В. Чирка. – Полтава: ПОППО, 2006. – С. 67 – 78.
9. Маркова А.К. и др. Формирование мотивации обучения: кн. для учителя / А.К. Маркова, Т.А. Матис, А.Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – С. 122-190.
10. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – 205с.
11. Мілюткіна Катерина Психологія успіху. – К.: Главник, 2007. – 144с.

12. Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2009. – 192с.
13. Навчання: нові стратегії розвитку / Упоряд. Г. Сиротенко. – К.: Шк. світ, 2007. – С. 45–55; 5–30.
14. НВК "Школа-ліцей "Відкритий космічний ліцей" // Директор школи. – № 35–36, вересень 2007. – С. 1 – 64.
15. Освітні технології: навч.-метод. посібник /за загальною редакцією О.М. Пехоти. К., 2002. – 252с.
16. Педагогіка: навчальний посібник /В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-ге вид., випр. і доп. – Вінниця: "Книга – Вега", 2003. – 416с.
17. Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 1. – .128с.
18. Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 2. – .128с.
19. Проектна діяльність у школі / Упоряд. М. Голубенко. – К.: Шк. світ, 2007. – С. 38-78.
20. Реморенко Ігор Різне управління різною освітою: книжка для розумного керівника. – К.: Вид. дім "Шкіл. світ": Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 97-128.
21. Рэнди Гейдж 7 духовних законів вашого процвітання. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – 96с.
22. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. / В.А. Семиченко. – К.: Вища шк., 2004. – 335с.
23. Соловей М.І., Спіцин Є.С., Кудіна В.В. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя в кредитно-модульній системі організацій навчання: навчальний посібник. – К. Ленвіт, 2008. – С. 70–75.
24. Сучасні шкільні технології. Ч.1 / упоряд. І. Рожнятовський, В. Зоц.-2-е вид. стереотипне. – К.,: Ред. загальнопед. газ., 2005. – С. 85–107.
25. Сучасні шкільні технології. Ч.2 / упоряд. І.Рожнятовський, В.Зоц.-2-е вид. стереотипне. – К.,: Ред. загальнопед. газ., 2005. – С. 5 - 128.
26. Тодорова І.С. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник. – Полтава, 2002. – С. 28–36.
27. Хочу бути успішним керівником / упоряд.: Л.Галіцина, О.Коба. – К.: Шк. світ, 2008. – С. 6 – 62.
28. Чотири тактики педагогічної підтримки дитини / Упоряд.: А. Русаков, Н. Касіцина. – К.: Вид. дім «Шк. Світ».: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 112с.
29. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687с.
30. Щуркова Н.Е. Прикладная педагогика воспитания: учебное пособие. – СПб: Питер, 2005. – 366с.
31. Як зробити школу успішною: практичні кроки / Упоряд. В. Зоц. - К: Шк. світ, 2007. – 128с.

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка

Природничий факультет

Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ Голова вченої ради природничого факультету _____ (М.В. Гриньова) " ____ " _____ 2011р.	УХВАЛЕНО на засіданні кафедри педагогічної майстерності та менеджменту 2011 року, протокол № Завідувач кафедри _____ (М.В. Гриньова)
---	--

Робоча програма з навчальної дисципліни

МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ

Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр

Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта

Напрямок підготовки: 8.000009 Специфічні категорії.

Управління навчальним закладом (заочне відділення)

Укладач – Малаканова Лариса Василівна

Полтава – 2011

32. Загальні положення.

1.1. Метою вивчення дисципліни «Менеджмент в освіті» є залучення магістрантів до оволодіння компетенціями управлінської діяльності в освітньому закладі; ознайомлення їх із стратегією та тактикою управління організацією та власним професійним вдосконаленням; надання їм знань щодо методології, методики та інструментарію управлінської діяльності менеджера освіти; формування у магістрантів знання понятійного апарату та технологій; вироблення практичних умінь аналізувати, проектувати і здійснювати самоуправління та управління освітнім закладом.

1.2. Характеристика навчальної дисципліни «Менеджмент в освіті»

Цикл дисциплін: педагогічної підготовки

Частина циклу: нормативна, варіативна (за вибором вузу, студентів)

семестр	кредит и ECTS	загальна кількість годин	аудиторних годин на тиждень	лекції (год.)	лабораторні (практичні) семінарські	самостійна робота (год.)	індивідуальна робота (год.)	кількість змістовних модулів	види підсумкового контролю
12	2	72		4	12	56		2	залік
разом	2	72		4	12	56		2	залік

1.3. Назви змістовних модулів (за необхідності – із розподілом по семестрах):

НАЗВА ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ, № теми	кількість годин за видами занять				
	разом годин	у тому числі			
		лекції	лаборат. роботи	самостійна робота	індивід. робота
1. Мотивація праці освітян	15	2	6	28	
2. Лідерство в менеджменті	15	2	6	28	
всього за модуль	72	4	12	56	

Перелік форм контролю за навчальною діяльністю студентів

Поточний контроль: експрес-контроль знань під час лекцій; індивідуальне відпрацювання пропущених тем; оцінка роботи студентів на практичних та лабораторних заняттях; оцінювання самостійної роботи.

Модульний контроль: у формі розробки індивідуального завдання, електронна презентація його виконання

Підсумковий контроль: залік у формі творчої презентації виконаної самостійно роботи, що передбачена програмою.

1.4. Оцінювання навчальної діяльності студентів з усіх дисциплін за кожний семестр в ПДПУ імені В.Г.Короленка здійснюється за 100-бальною шкалою.

Співвідношення між шкалами оцінок за ECTS, 100-бальною шкалою навчального закладу і національною шкалою наведені у таблиці:

Оцінка за шкалою ECTS	За 100 – бальною шкалою закладу	За національною шкалою	
		<i>екзамен</i>	<i>залік</i>
A	90-100	відмінно	зараховано
B	83-89	добре	
C	75-82		
D	68-74	задовільно	
E	60-67		
FX	35-59	незадовільно (з можливістю повторного складання екзамену)	не зараховано
F	0-34	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

1.5. Розподіл балів за видами навчальної діяльності студентів упродовж семестру

Поточний і модульний контроль	самостійна робота	підсумковий контроль	загальна сума
40 балів середня оцінка за виконання усіх видів робіт упродовж вивчення змістовного модуля	20 балів розробка індивідуальних завдань у групах	40 балів = 20+20 теоретичне питання 20 балів; практичне питання 20 балів	100 балів

3. Змістовні модулі і їх структура

Назва Модуля 1. Мотивація праці освітян

Назва теми 1: Мотивація праці в менеджменті освіти

Зміст теми 1. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
1	<p><u>Мотивація праці в менеджменті освіти.</u> Мотив і мотивація, їхня сутність. Види мотивів: внутрішні та зовнішні. Стійкі та ситуативні фактори мотивації. Стимули. Стимулювання діяльності. Система стимулювання, її блоки. Мотиваційне управління, його зміст.</p> <p>Теорії мотивації: змістовні, процесуальні. Теорії мотивації Маслоу, Ф. Герцберга, Врума, Л. Портера, Е. Лоулера. Мотивація як рушійна сила професійної діяльності освітян та розвитку організації.</p> <p>Потреби особистості, позитивна їх мотивація. Чинники позитивної мотивації. Фактори досягнення успіху. Фактори, які впливають на задоволеність роботою. Основні критерії мотивуючої організації праці. Педагогічні правила стимулювання праці. Види мотивації менеджерів.</p>	2

Основна література до теми: 1, с. 75-91; 2, с. 58-60; 3, с. 129-145; 4, с. 526-560; 5, с. 196-278.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр. "Основа", 2004. – Ч. 2. – С. 105-112; Рэнди Гейдж 7 духовних законів вашого процвітання. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 74-86; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 147-161; Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 40-54; 184-193; Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2009. – С. 35-48.

Обладнання, ресурси: дидактичні матеріали до теми, опорні листи

Назва Модуля 2. Лідерство в менеджменті

Назва теми 2: Лідерство як спосіб життя менеджера освіти

Зміст теми 2. Лекції (2 год.)

№	Теми лекцій (підкреслено) і їх основний зміст	кількість годин
2	<p><u>Лідерство як спосіб життя менеджера освіти.</u> Лідерство в сучасному менеджменті та його психологічна сутність. Поняття "лідер", "лідерство". Інтроверти та екстраверти, їхні можливості бути лідерами. Провідні якості лідера. Типи лідерів та основні стилі менеджменту.</p> <p>Особливості лідерства, його види, типи та стилі. Об'єктивні фактори, які формують стиль лідерства. Лідерство та керівництво, їхні суттєві відмінності. Сучасні моделі лідерства: концепція атрибутивного лідерства, концепція харизматичного лідерства, концепція перетворюючого лідерства, "Основи ефективного лідерства". Головні риси сучасного лідерства. "Перетворюючі лідери".</p> <p>Стиль менеджменту, його суть. Класифікація стилів менеджменту.: адміністративно-командний, маніпулятивний, партнерський, духовний. Теорія Дугласа Мак Григора. Чотири системи Ренсиса Лайкерта. "Управлінська сітка ГРІД".</p>	2

Основна література до теми: 1, с. 51-73; 2, с. 37-38; 3, с. 157-177; 4, с. 561-575; 5, с. 279-315.

Додаткова література до теми: Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007; Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с; Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – С. 6-105; Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр.. "Основа", 2004. – Ч. 2. – С. 76-104; Рэнди Гейдж 7 духовных законов вашего процветания. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – С. 63-73; Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором //Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.5. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 576-598; Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – С. 186-220; Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – С. 112-122; 184-193; Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2009. – С. 67-76.

Лабораторні заняття (12 год.)

№	Теми	кількість годин
1	Менеджер-професіонал, його сутність і функції.	2
2	Духовна культура менеджера як компонент його професіональної культури.	2
3	Валеологічна та екологічна культури менеджера як основа його життєдіяльності.	2
4	Організаторські та вольові якості менеджера освіти.	2

5	Управлінська культура менеджера-лідера	2
6	Професійне покликання та творче мислення менеджера-лідера	2

Обладнання, ресурси: діагностичні тести, дидактичні матеріали, схеми

Самостійна робота (56 год.)

<i>Зміст самостійних завдань</i>	
<p>Стратегічний менеджмент в освіті. Освітній менеджмент, його сутність. Функції управління, їхній зміст. Характеристика загальних функцій управління. Управлінський цикл: аналіз (діагностика), планування (проектування), організація (координування), контроль (оцінювання), регулювання (корекція). Складові освітнього процесу.</p> <p>Компетентність менеджера освіти XXI століття. Зміст компетенцій менеджера освіти. Сучасні тенденції в управлінні. Фактори управління сучасною організацією. Двосторонність управління. Функціональні обов'язки менеджера освіти.</p> <p>Місія менеджера освіти. Загальна типологія менеджерів. Характеристики типів менеджерів. Стиль менеджменту, його ознаки. Основні стилі менеджменту. Індивідуальні стилі менеджменту. Фактори впливу на визначення стилю менеджменту.</p> <p>Компетентність сучасного менеджера освіти. Складові компетентності менеджера. Посадові вимоги до менеджера освіти: кваліфікаційні, соціально-психологічні, професійні. Професіоналізм, його складові: професійна культура, управлінська майстерність, володіння управлінськими технологіями. Модель сучасного менеджера-професіонала в освіті.</p> <p>Специфіка управління персоналом освітнього закладу. Командний менеджмент як інноваційна форма управління. Склад конкурентоздатної управлінської команди освітнього закладу. Ознаки ефективної команди. Складові ефективної командної діяльності. Зміст управління персоналом. Управління якістю діяльності освітнього закладу. Компоненти якості діяльності. Структура забезпечення якості діяльності освітнього закладу. Маркетингова діяльність менеджера освітнього закладу. Основні напрямки діяльності менеджера в межах освітнього маркетингу.</p> <p>Сучасні структури управління освітнім закладом. Поняття "організація". Роль менеджера, його соціальне призначення. Потреби людей в організації. Спільні риси організацій, вимоги до них. Ознаки організації як спільноти. Закони функціонування та розвитку організації. Типи організацій: традиційні, едхократичні, партисипативні. Формальна і неформальна структури організації.</p> <p>Освітня організація, її основні елементи. Основні специфічні риси освітньої організації, які визначають напрямки менеджменту. Місія освітніх організацій. Об'єкти управління. Специфіка результатів діяльності освітніх організацій.</p> <p>Структура управління організацією. Принципи формування організаційної структури управління. Типи організаційної структури управління: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, адаптивна, проектно-цільова, державно-громадська, сегментна (секторна), колегіальна, матрична, модульна. Закони менеджменту. Стратегія менеджменту. Стратегічне управління, його ознаки. Переваги стратегічного управління над оперативним. Компоненти стратегічного управління. Основні етапи стратегічного планування діяльності освітньої організації. Етапи стратегічного управління освітнім закладом.</p> <p>Інноваційні підходи до менеджменту в освіті. Масштабні освітні інновації. Локальні освітні інновації. Управлінські інновації. Закономірності інноваційного освітнього менеджменту. Принципи. Структура інноваційного менеджменту. Моделі управління освітнім закладом. Технологія управлінської діяльності. Класифікації технологій управління.</p>	

Структура управлінської діяльності в сучасному освітньому закладі. Технологічний ланцюжок.

Фактори впливу на інноваційні процеси в освітньому закладі. Основні завдання ефективного управління інноваційним освітнім закладом. Технологія розроблення інноваційного освітнього проекту.

Характеристика різних типів організаційної структури управління.

Маркетингова діяльність менеджера освітнього закладу. Основні напрямки діяльності менеджера в межах освітнього маркетингу.

Характеристика видів мотивації менеджерів. Робота з негативною думкою.

Характеристика стилів менеджменту.

Характеристика видів, типів і стилів сучасного лідерства.

Форми контролю за самостійною роботою: тестова перевірка знань, співбесіда, опорні листи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Галіцина Л.В. Керівник: мистецтво стратегії і тактики / Людмила Галіцина. – К.: Шк. світ, 2010. – 128с.
2. Демчук В.С. Основи освітнього менеджменту. – К.: Ленвіт, 2007. – 263с.
3. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2004. – 240с.
4. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором // Вибр. твори: В 5-ти т. – Т.4. – К.: Рад. школа, 1977. – С. 394-575.
5. Яцура В.В., Жук О.П. Менеджмент: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 444с.

Додаткова література:

1. Амонашвілі Ш.О. Школа життя / Пер. з рос. – Хмельницький: Подільський культурно-просвітительський центр ім. М.К. Реріха, 2002. – 172с.
2. Белкин Август: Смысл педагогической деятельности – в счастье ребенка – Евгения Сапогова. - Режим доступа: <http://www.apin.ru?interview.asp>.
3. Гриньова М.В. Саморегуляція: навчально-методичний посібник / М.В. Гриньова. – Полтава: АСМІ. – 2008. – С. 82–102.
4. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті. – К.: Шк. світ, 2007.
5. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: навчальний посібник / Л.Ковальчук – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 513с.
6. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті: Соціально-психологічний аспект: Монографія. – К., 2000. – 286с.
7. Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 256с.

8. Малаканова Л.В. Запровадження технологій особистісно орієнтованого навчання при вивченні природничих дисциплін / Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій): Науково-методичний посібник / Автори упорядники: Л.Ф.Пашко, М.І. Степаненко, О.П.Коваленко, В.В.Чирка. – Полтава: ПОППО, 2006. – С. 67 – 78.
9. Маркова А.К. и др. Формирование мотивации обучения: кн. для учителя / А.К.Маркова, Т.А. Матис, А.Б. Орлов. – М.: Просвещение, 1990. – С. 122-190.
- 10.Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2005. – 205с.
- 11.Мілюткіна Катерина Психологія успіху. – К.: Главник, 2007. – 144с
- 12.Мороз І.В. Менеджмент і маркетинг освіти: навчально-методичний посібник. – К.: Освіта України, 2009. – 192с.
- 13.Навчання: нові стратегії розвитку / Упоряд. Г. Сиротенко. – К.: Шк. світ, 2007. – С. 45–55; 5–30.
- 14.НВК "Школа-ліцей "Відкритий космічний ліцей" // Директор школи. – № 35–36, вересень 2007. – С. 1 – 64.
- 15.Освітні технології: навч.-метод. посібник /за загальною редакцією О.М. Пехоти. К., 2002. – 252.
- 16.Педагогіка: навчальний посібник /В.М. Галузьяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. – 2-ге вид., випр. і доп. – Вінниця: "Книга – Вега", 2003. – 416с.
- 17.Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр.. "Основа", 2004. – Ч. 1. – .128с.
- 18.Пікельна В.С. Управління школою. У 2 ч. – Х.: Вид. гр.. "Основа", 2004. – Ч. 2. – .128с.
- 19.Проектна діяльність у школі / Упоряд. М. Голубенко. – К.: Шк. світ, 2007. – С. 38-78.
- 20.Реморенко Ігор Різне управління різною освітою: книжка для розумного керівника. – К.: Вид. дім "Шкіл. світ": Вид. Л. Галіцина, 2006. – С. 97-128.
- 21.Рэнди Гейдж 7 духовных законов вашего процветания. /Пер. с англ. – СПб.: Издательство "ДИЛЯ", 2004. – 96с.
- 22.Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. / В.А. Семиченко. – К.: Вища шк., 2004. – 335с.
- 23.Соловей М.І., Спіцин Є.С., Кудіна В.В. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя в кредитно-модульній системі організацій навчання: навчальний посібник. – К. Ленвіт, 2008. – С. 70–75.
- 24.Сучасні шкільні технології. Ч.1 / упоряд. І. Рожнятовська, В. Зоц.-2-е вид. стереотипне. – К.,: Ред. загальнопед. газ., 2005. – С. 85–107.
- 25.Сучасні шкільні технології. Ч.2 / упоряд. І. Рожнятовська, В. Зоц.-2-е вид. стереотипне. – К.,: Ред. загальнопед. газ., 2005. – С. 5 - 128.
- 26.Тодорова І.С. Основи психології та педагогіки: Навчальний посібник. – Полтава, 2002. – С. 28–36.

27. Хочу бути успішним керівником / упоряд.: Л. Галіцина, О. Коба. – К.: Шк. світ, 2008. – С. 6 – 62.
28. Чотири тактики педагогічної підтримки дитини / Упоряд.: А. Русаков, Н. Касіцина. – К.: Вид. дім «Шк. Світ».: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 112с.
29. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687с.
30. Щуркова Н.Е. Прикладная педагогика воспитания: учебное пособие. – СПб: Питер, 2005. – 366с.
31. Як зробити школу успішною: практичні кроки / Упоряд. В. Зоц. - К: Шк світ, 2007. – 128с.